

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 > — > Na štvrt roka — > 60 > Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú: MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH. Hlavný spolupracovník: FRANTIŠ BLESZKÁNY.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 41. sem sa majú posielat predplatky, jako i do- pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového zvalého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.</p>
--	--	--

Nepríjemný zázrak.

— Čehé? Tedha už nielen zemh, lež i phovetrhie, ba i podzemie héljhenhuje Ihudovej strhanhe?! Tho je strach! Škhandhál! Slúžny mhusí aj prothi thomutho so záprdkami dhemonštrovať.
 Daj, vaj! — Daj!

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

Pred volbami.

ôžu byť aj stralby, keď prídu tie voľby — vy buchnute, si bol ktosi v zime zanotil v Kresťane. Veru celé naše chovanie má prezradzovať takú istotu vo víťazstve, spolu ale i nepremožiteľnú odcuzenosť, čo sa liberálov týče.

Ešte pred zimou majú voľby vypáliť. Aspoň vyslanci všetkých strán veľmi kortešovali cez prázdniny; vláda už vydala rozkazy svojim stoličným korifejom, národná stránka ale veľmi po srsti pohľadza pravákov, ba i Bánffy sám povedal, že je to otázka budúcnosti. Keby on nechcel prosiť od Veličenstva rozpustenie snemovne, vtedy by bol zas takú uspokojúcu odpoveď dal, jako sa to stalo pred mesiacmi, v ktorom čase tiež počal viať vietor nových volieb.

No a keď prídu tie voľby nech, prídu. Čím skorej sa to stane, tým lepšie, lebo tým skorej preukážeme, čo sú v stave vyviešť neodvislí občania, ktorých srdco bije jedine za cirkev, za vlasť a za kráľa, a ktorí sa netrasú, jako huspenina, aby sa im dajako hrniec mästný prekotil.

Ano, my sme prichystaní. My sa zadržíme hersko, my sme povedomí toho, že volebné právo je päť ročnou daňou kúpené, že je ono právo sväte slobody, ktoré právo sa má svätým spôsobom užívať, nesmie sa ono dať využívať nehodníkom, ktorí keď sú už raz vyvolení, nehľadia na žiadosť, na city voličov, lež len na to, aby neztratili dôveru a láskavosť zednárov a slobodomyselnej vlády.

Nech prídu teda tie voľby čím skorej; aspoň preukážeme, v jakiej miere vieme povďační byť. Magnati sa šľachetno zadržali, oni neunávnne a neohrozene bojovali a v boji až do konca vytrvali, keď sa pojednávaly v hornej snemovni tie proti kresťanstvu namerené predlohy, teraz už zákony. Hovorím — bárs násilie zvíťazilo — pekný príklad neodvislých veľmožov ale i teraz musíme mať pred očima; lebo pokračovanie toho boju je našou povinnosťou, úlohou voličov.

Jestli sa teraz dobre zadržíme, všetko sa dá v tom najkratšom čase premeniť: starý poriadok sa celkom ústavnou cestou navráti do krajiny. Lenže aby sa to previedlo, boj, ťažký boj čaká na nás. Mnohé pokúšanie, násilie, podplácanie, napájanie, výhražky, prosby i hrozby budú chcieť vyklúdiť z nášho srdca šľachetnosť neodvislosti a seba povedomia.

Tu bude čo chvíľa čas zkušky.

V tomto chudobnom, ba od biedy horšom millennárnom roku budú peniaze veľmi vábiť mnohých. Takí ale nech si na to spomnú, že — jako prišlo — tak odišlo, takým spôsobom nadobudnutý groš je bez požehnania, ba s kľatbou je on spojený; kto si ale žiada prekliatymi pokladmi vládnúť? Bárs bol ten rok zlý, Pán Boh, ktorý ešte i o mizernú červač má starosť, ani na nás nezabudne, lež nám na pomoci bude, vyletia-li naše vzdychy k nemu na krydlach modlitby a trpezlivosti. Človeče nezúfaj, — lež len v Bohu dúfaj; a nie v prekliatych peniazoch podplácania. Kto podpláca je podliak, lebo on presvedčenie a pokoj svedomia chce zakúpiť; kto ale prijme groš taký, je ešte väčší podliak, ba ani volebného práva nenie hoden.

Mnohých bude vábiť pálenka, víno, ba snáď i pukačka (šampanier). Nech volič statočný nezabudne, že srdco, a v ňom panujúci pokoj je drahší, nežli hrdlo, ktoré okrem prijatia nápoja a jiedla, k ničomu nenie súce. A potom tá pijatika z čieho vačku ide? Či taký mameluk snáď zo svojho vačku je hotový stroviť 10—50 tisíc zlatoviek pre mandát, ktorý mu ročite len 3200 zlatých donesie? Však to my prebolastne a medzi vzdychami zaplatime, keď tie úradné útraty volebné zapríčiníme svojim lakomstvom a obžerstvom.

Je pravda, že i predtým sa podplácal ľud, ale vtedy sa on aspoň vyhovoriť mohol, že mu nikto neukázal dobrú cestu.

Teraz ale koľkí sa usilujeme v Kresťane ľudu dobré rady sdeliť, pravú cestu mu ukázať?

A či kalendár ľudový sme nevydali z tej príčiny, aby aj tí, ktorým nečahá dotiaľ vaček, aby si Kresťana držali a čítali, aby tedy aj títo za nižšiu cenu sa mohli o ľudových zásadách poučiť a v kresťanskom smýšľaní sa sosilniť?

Slováci, veríme, tuho veríme, že ste sa už prebudili, že už nespíte, že sa nedáte za nosom vodiť od tých, ktorí chcú, aby ste ich vyvolili, nie síce preto, aby vás svedomite zastupovali a na sneme za vaše záujmy bojovali, lež oni preto, k tomu chcú použiť vaše volebné právo, aby i naďalej mohli hrnce vylizovať a pod plášťom a ochranou liberálnej vlády vám odporne zákony kuvať.

Ľudu môj, drahý ľudu slovenský, chceš si pomôcť? Chceš, aby ťa liberálne sošity nemenovaly pálenkou obušenými hlúpakmi? Chceš, aby už raz uderila hodina tvojej slobody?

Jestli si to žiadaš, poslúchni radu svojho rodáka: zadrž sa pri najbližších voľbách dľa zásad Kresťana, slepo id' za ľudovým duchovným.

Jestli si vsímneš túto radu, jestli svoje svedomie a seba povedomie národné viac si budeš vážiť, nežli judáške groše podplácania a podzemskú pijatiku hlavu i dušu obušujúcu: tak si hoden slobody: na pomoci ti bude Pán Boh.

Pomôž si človeče, i Boh ti pomôže. Drž sa svedomite a neodvisle pri voľbách, s pomocou božou musíš zvíťaziť; a stranu ľudovú svoju, — ľudu môj, stranu tvoju privedieš k práporu víťazstva. Nech žije táto strana, nech žije ju podporujúci, ktorý už vopred si takto huduje v duchu: Nech prídu len voľby — môžu byť aj strelby — vy (zednárski liberáli) buchnete.

Jozef Urminčan.

Mužovia, ženy, dietky! modlite sa každodenne za víťazstvo ľudovej strany !!

POLITICKE CHÝRY.

Ľudové shromaždenie sa vydržiava dnešný deň po poľudní o 4 hodinách vo *Velkom Martine*. Shromaždenia sa súčasniť nebude ináč možno, len s vstúpiacimi karetkami. Predsedovať bude gróf M. M. Esterházy.

Kvóťový výbor včera znovu začal ďalej ťahať niť svojich zasadnutí, na ktorých sa pojednáva miera spoločných výdavkoch medzi Rakúskom a Uhorskom. Žiadosť Rakúšanov zas odmrštil výbor. Potom ale príde sem do Judapešti rakúsky výbor kvóťový a ústne bude pojednávať a uhorským výborom túto ťažkú otázku.

20. septembra si zaskočí pán Apponyi do Temešváru, aby si tam voličov získal strane národnej. No nevyovie-li ten pán celkom verejne, že je on bojovník revisie, jeho všetko krásne rečenie toľko stojí, jako keď kto hrach ťáďže na stenu. — V tenže deň si zajde aj pán Fraňo Kossúth do Velkeho Varadína, kde on proti Tiszovi chce revolúciu robiť. Pán Tisza veru pre Kossútha spokojne spí.

„**Pesti Hirnap**“ rečné židovsko-zedárske liberálne noviny uznávajú, že istý rezmer a plán v organizovaní sa nevideť inde, lež len u vládnej a ľudovej strany. L'avičiacke strany vraj len tak p'behajsko konajú všetko, lebo vedia, že medzi dvoma ohňama — totiž medzi stranou ľudovou a liberálnou na vnivoč výndu; a budúca snemoveň vraj bude v sebe skrývať veľa mamelukov a dakolkých ľudákov.

Albert Apponyi sa vyslovil, že sa on nebojí nastat' majúcich volieb; lebo že i v r. 1878. na všetky strany sa vyprávalo, že jeho strana celkom zničena bude, a pre'sa sa to nevyplnilo. No — je mienka naša — ľud vtedy nemal otvorené oči, a podporoval aj takú ani sladkú ani horkú politiku; teraz ale tu je ľudová strana, za ktorú ľud žije a mre a ktorá jedine

vypísala na svoj prápor vyplnenie žiadosti ľudu. Čo stojí taká národná politika, z ktorej ani národ, ani krajina nemá nič. Ľudovú politiku žiada ľud, s ktorou jedine sa mu pomôcť môže.

V snemovni magnátov pravdepodobne až počiatkom októbra príde rad na pojednávanie od vyslancov už prijatého návrhu o kurialnom súdobníctve vzťahom na voľby.

Píše sa, že nezadlho krivonosý barón Schosberger sa dostane do snemovne veľmožov. Pokrok to liberálny!?!

Krajinský snem.

9. sept. Zasadnutie ani trochu nebolo zaujímavé. Rečnili *Mérey, Szalay, Chorin, Polónyi, Erdély*, ale len na krátko. Gróf *F. Battyányi* v záujme Rieky veľmi zaujavo rečnil, zvlášte ale aby v právósúdi Rieky a Uhorska panovala jednota.

10. sept. Sa pokračovalo v pojednávaní súdobného pokračovania v trestných záležitostiach. Najviac navrhoval *Polónyi*, veľmi sa pachoril aj *Mérey*, ale márne, lebo ich návrhy sa radom podmršťovali. Videť na celej snemovni, žeby rada čím skorej bola hotová s touto predlohou. Preto ale ešte ani dnes nevzalo pojednávanie koniec.

11. sept. Zasadnutie bolo celkom nezaujímavé; za prst sa ťahali pri maličkostiach s pánom ministrom tí istí páni, ktorí i včera. Návrh o súdnom pokračovaní v trestných záležitostiach i podrobne prijali vyslanci. Na konci zasadnutia navrhoval *Visontay*, aby sudcovia v národnom rúchu boli, keď súdia.

12. sept. Ablegáti prijali návrh o súdobnom pokračovaní v trestných záležitostiach i v tretom čítaní. Potom bola veľká dohada, či majú vydat' súdu hlavného mameluka Podmaniczského, ktorý bol obrazil *Kasiča*. S pomocou mameluckých ľavičiakov sa ho podarilo zachrániť. Potom navrhoval predseda, aby nebolo zasadnutie do 21. sept., čo sa aj prijalo.

Bližia sa voľby.

Čo deň, to deň, noviny píšu, že stojíme pred voľbami, že voľby istotne tohoto roku v oktobri, alebo v novembri sa vydržiavať budú. Pr d voľbami, jako inokedy, tak aj teraz, liberálni tatári hromadne budú navštevovať chudobné obce, ktoré oni len každých päť rokov raz držia za hodné navštíviť. Pri tejto návšteve ubokým voličom sľubujú zlaté hory a doly, len aby od nich zase hlas vydrankali. A keď ubohí voličia liberálnym tatárom na lep sad i, vtedy za druhých päť rokov nedržia za hodné, so svojimi voličmi do reči sa vpustí. A keď ubohý ľud svojho ablegáta v liste ponížene o to prosí, aby na také zákony nehlasoval, ktoré sa dobrobytu ľudu protivia, vtedy pán ablegát, lebo nedrží za hodné, odpovedá tým, ktorí sa k nemu v liste obrátili, lebo im odpovedá, že vraj do toho vas nič neni, hlasujem jako chcem! Dovčuľku takto bolo, na budúce nesmieť ak byť!

A preto jestli tí nesvelomiti liberálni tatári ku vám do vašej chudobnej obce sa dostavia, aby tam počet udali so svojho šafárenia, opýtajte sa ich, prečo odhlasovali na nové tarchy a tie bezbožné zákony? A keď začnú ten bezbožný liberalismus vychvalovať

a na ľudovú stranu špintaf, urobte im tak, jako tí bezbožní liberáli robia na našich shromaždeniach.

A viete, čo robia liberálni tatári na našich shromaždeniach? Robia taký pekelný vresk, že rečníci ľudovej strany ani slova neni sú v stave ku ľudu prehovorif. No dobre, čo je dovoleno liberálnym oplanom, to je dovoleno i ľudovej strane. A preto keď do vašej obce prídu tí liberálni tatári, aby tam liberalismus vychvaľovali a ľudovú stranu tupili a hanili, dostavte sa na jejich reč v čim väčšom počte, a povedte im: „mi takého mameluka, jako ste vy, viacej nechceme za ablegáta;“ „dolu s ním“ „abcúg liberáli“ at.d. Od toho vás odhovarame, aby ste sa do bitky s liberálmi popúšťali, lebo by to hanba bola na nepoškvrnenú zástavu ľudovej strany, ale *nedovoľte na žiaden pád*, aby liberálni tatári vo vašej tichej obci rečnili, a liberálne zlorečenie sprovádzali, až vedia, že aj ľudová strana si osvojila figle od liberálov, aby jejich pohyby nemožnými učinila.

Otázka je, že čo máme urobiť s tými ablegátmi, ktorí nepatria ani ku liberálom, ani ku ľudovej strane? Aby sme na tieto otázky odpovedať mohli, za potrebné držíme následovné pomerkovaf:

S boľasťou srdca musíme soznať, že medzi terajšími politickými stránkami — *krom ľudovej strany* — ani jedna neni, ktorú by sme čistým svedomím ľudu kresťanskému odporučať mohli, lebo tieto stránky sú hotové zastávať záujmy židov, záujmy svoje, ale pre záujmy kresťanskej viery, ubohého ľudu ani slova neprehovoria! Keď v snemovni o cibilnom sobášu sa pojednávalo, vo stránkach gr. Apponyiho a Ugrona boli niektorí, ktorí na cibilný sobáš a ostatné pohanské zákony nehlasovali; ale teraz hovoria, že ponevác zlé a pohanské reformy sú už zákonmi, aby sme sa uspokojili, a proti nim viacej nebúrili. Nevieme, či máme ľutovať, alebo či sa máme smiať nad takýmito pánmí, ktorí takto tárajú, len aby sa liberálnym tatárom zaľúbili! Teďa keď zbojník v háji cestovateľa napadne, ten sa môže brániť, aby ho nevyzliekol, ale keď ho už vyzliekol, potom sa musí uspokojiť, keď vidí, že jako zbojník v jeho kabáte oblečený chodí, a nesmí viac zpiatky žiadať svoj majetok. Kto by takto rozprával, nebol by to hlupák? Zajiste. Ja mám právo proti zbojníkovi nielen vtedy bojovať, keď ma naráda, ale aj potom mám právo proti nemu bojovať, keď ma už ozbijal. A nielen vtedy musím oproti zbojníkovi bojovať, keď ma o šaty o peniaze ozbija, ale aj vtedy, keď ma o moje občianske alebo náboženské práo ozbijal.

To hovoria liberálni tatári, aby sme oproti zakonom skrze kráľa potvrdeným nebúrilo! Dobre! Nuž a liberálni tatári prečo búrili oproti zákonu kresťanského sobášu, ktorý tiež králi potvrdili, a Ježiš Kristus pred 2000 rokami ustanovil?

Podme ďalej. S Rakúskom už pred 30 rokami sa stalo vyrovnanie. A prečo-že dovolia skrze Kosutha ľud búriť proti Rakúsku? Prečo-že dovolia Kosuthovi ľud mámiť s takými sľuby, ktoré sa nikdy uskutočniť nedajú? Jestli teda dovolené bolo, zrušiť kresťanský zákon a miesto neho ľudu natisnúť pohanský sobáš; jestli Kosuthovi dovolené je proti Rakúsku búriť, nuž pýtame sa, prečo by nebolo dovolené, na tom pracovať, aby v Uhorsku i na budúce len pred kňazom, a nie pred opleckárom ľudia do stavu manželského stupovali; aby Uhorsko i na ďalej kresťanským štátom bolo; aby učbárstvo zákonodarstvo duchom Krista preniknuté bolo; aby páni ministri nielen o to sa starali, aby židom a liberálnym tatárom dobre

bolo, ale aby aj ubohý remeselník a roľník hladovať nemusel; aby drahú vlasť našu nie Karol Pulszky, Edmund Miklós a týmto podobní hazafici, ale čestný statoční svedomití a bohobojní mužovia riadili. A hľa, oh ľudu môj, toto všetko žiada ľudová strana! Ale položte si, liberálni tatári, ruku na srdco, a až máte ešte Boha, uznajte, čo je v tomto všetkom zlého?

A predsa čo vidíme? Vidíme, že ešte aj medzi tými ablegátmi, ktorí niesu z peleši liberálnych tatárov, ľudovú stranu osočuju, očerňuju zaiste tým cieľom, aby si u liberálnych tatárov priazeň získali, jako si to aj Horánszky nedávno dovolil.

Kto ľudovú stranu začerňuje, ten, nech je ktokoľvek, je nepriateľ ľudu, a jako taký je podlý oplam. Nechajme, nech len liberálni tatári začerňujú ľudovú stranu, ale potom nech nežiadajú, aby privrženci ľudovej strany na liberála hlasovali.

Pri voľbe jakejkoľvek na liberála hlasovať znamená toľko, jako pred Bohom svoje svedomie ťažkým hriechom obťažif. A aby ľud na liberálneho tatára nikde hlasovať nemusel, v každom okresi postavte si kandidáta ľudovej strany. (Ku tomu aby ktokoľvek, niekto s jakymkoľvek programom za ablegáta kandidovaným bol, potrebné je, aby pred voľbou 10 voličov predsedovi voľby to písobne oznámilo. Za ablegáta ale len ten môže byť vyvolený, ktorý je tiež voličom a zná dokonále uhorsky.) Jestli v **každom okresi** kandidát ľudovej strany postavený bude, s tým to docielíme, že liberálni korteši z celej stolice nebudú sa môcť vrhnúť peniazmi a celou silou na jedon, alebo druhy volebný okres, a tak jejich sily a (skrze židov na volebné ciele naskladané) peniaze rozdeline, a nasledovne aj skorej zvíťazíme. Kandidáta ľudovej strany teda *ešte aj vtedy proti liberálnemu tatárovi postaviť musíme*, jestli *istotne* vieme, že nezvíťazíme, lebo len týmto spôsobom naučíme ľud bojovať proti liberálnym tatárom.

V Nemecku a v Belgicku kandidáti *kresťanskej politickej strany*, ani za krajciar si žiadnych výdavkov neurobia. Voličia sami za *svoje peniaze* si kúpia zástavu, znak, *sami za svoje peniaze* si zaopatria príležitosť, jedlo a nápoj v deň voľby; a takto keď ablegát voličov jako telce za peniaze nakúpi, vtedy voličia majú právo si aj žiadať, aby ich v sneme tak v tom zastupoval, jako voličia chcēju.

Dokiaľ aj u nás všetci voliči takto smýšľať nebudú, dotiaľ smutné pomery krajiny premeniť sa nemôžu; dotiaľ ľudová strana zvíťaziť nemôže. Koľko razy za ablegátov až veľmi súci a statoční mužovia len preto nechcejú sa dať kandidovať, lebo hovoria, že nemajú peniaze na voľbu; kdežto keby vedeli, že voľba ich nič nebude košťovať, milerádi by vystúpili. Nech je teda našim heslom: Pri voľbe od kandidáta ľudovej strany ani za krajciar nič neprijmeme!!

V ktorom okresi voličia ľudovej strany vo väčšine sú, a ten okres má takého ablegáta, ktorý za cibilný sobáš nehlasoval, takého pána ablegáta skrze vyslanú deputáciu vyzvať treba, aby pri voľbe s programom ľudovej strany vystúpil. Jestli by toto voličom po vôli urobiť nechcel, treba mu zretedelne povedať, že jestli väčšinu voličov s programom ľudovej strany v snemovni zastupovať nechce, tak na vzájom ani voličia jeho voliť nebudú. Lebo nemožno žiadať, aby čiro-čisti voličia ľudového smýšľania liberála, alebo slovom takého sebe volili, ktorý za ľudovú stranu oduševnený neni.

Jestli ale v jednom volebnom okresi sú dvaja kandidáti, a s týchto ani jedon nepatrí ku ľudovej

strane, tak ľudáci nech sa ku tej strane pripoja, ktorý kandidát zaslúbi, že na zničenie zákona civilného sobáša hlasovať bude. Jestli ale z týchto dvoch kandidátov ani jeden by to sľúbil nechcel, vtedy privrženci ľudovej strany nech sa ani ku jednej stránke nepripoja, nechajte ich, nech sa hryzú, jako psi medzi sebou.

Hľa toto sme za potrebné držali vám povedať drahí bratia, abyste vedeli, že keď sa voľby vypíšu, čoho sa máte držať.

Keď Turci našu vlasť opanovali, vtedy kresťania skrze vrúcnu modlitbu pripravení chystali sa do boja, a ukrutný Turek trebárs 250 rokov panoval nad kresťanmi Uhorska, predsa pomocou božou prevládaný a z krajiny vyhnaný bol. Turci, ktorých pod menom liberálnych tatárov známe, ešte len 30 rokov panuju nad nami. Spojme sa, a pomocou božou prevládžeme ich. Buďme k tomu prichystaní, že pri tejto voľbe väčšinu kandidátov ľudovej strany nepošťastí sa nám vyvolíť. Však aj *Lueger* vo Viedni 15 rokov bojoval, kým zvíťazil. Aj my zvíťazíme, len trezlivosť majme, lebo keď Boh s nami, kto proti nám? —a.

Čítajme pozorne.

Dobre to bude vedieť, si zapamätať, a dľa toho sa chovať.
(Dokončenie).

Len nech židozdednári, liberálni tatári majú začo dobre jesť, piť, halunkovať, hýriť, prostopašit, pána hrať, po tebe sa vozit, teba trebars i do jarma jako voly, alebo do koňských chomúťov jako koňe zapriať, veď ty ubohý ľudu môj, ty si len za otroka, židozdednári ale za tvojích pánov sú stvorení, preto môžu vraj s tebou nakladať, a skutočne aj nakladajú, jako s otrokom. Takto činia všade židozdednári, liberálni tatári. „Všade“ jako hovorí Cercutti — „všade otravujú život a zničia tisíce existencií.“ Ano, tak je tomu. Kolkým ľuďom už i u nás títo židozdednári, liberálni tatári otrávil život. Kolko tisíc ľudí oni už do zrážky a záhuby uvrhli, na žobrácku palicu, na vnivoč privedli a tak jejich existenciu zničili, vidime to na vlastné oči, máme na to dosť príkladov. A nielen materiálne, ale čo o mnoho je horšie, kolke tisíce ľudu i morálne otrávil a zničili títo prekliati, kliatbou Božou ztížení židozdednári, liberálni tatári! Veď táto sberba satanášová — jak hovorí Cercutti „v skutočnosti pracuje proti náboženstvu.“ Máme toho nepodvratný dôkaz u nás, vidime to na vlastné oči, ako pracujú proti náboženstvu, ano na celkovitom zničení kresťansko-katolíckeho náboženstva proticirkevnými zákonami, civilným sobášom — súložníctvom — beznáboženskými školami, recipiou židov, bezkonfesionálnosťou, kancelparagrafami a všetkými možnými prostriedkami, jaké len sám satanáš vymysleť a ím vnukať môže. — Aby však tejto jek pre národy, tak i pre celie zeme, riše a krajiny na najvyš zrazonosnej,

záhubnej žido-zednárskej práci prietrž učinená bola, „museju“ jak praví Cercutti, „musejú sa všetci žido-zednári vylúčiť z verejných úradov.“ Následovne i u nás v Uhorsku, má-li naša krajina a my v nej bydliace kresťanské národy od konečnej hrôzyplnej jak materialnej tak mravnej zrážky a záhuby zachránení byť, musíme všetci na tom pracovať, všetko možné na to vynaložiť, „aby všetci žido-zednári, liberálni tatári vylúčení boli z verejných úradov,“ bo dokúď všetci žido-zednári, liberálni tatári zo všetkých verejných úradov vylúčení nebudú, do toho času v Uhorsku dobre nebude, ba bude čím ďalej, tým horšie až konečne celá naša krajina do tej najväčšej zrážky a záhuby jak materialnej tak mravnej uvržená bude a zahynie, a na jej mrtvole budú židozdednári, liberálni tatári židovský kankán tancovať. Aby sa ale toto nestalo, na tom si my kresťanské národy musíme všetko dať záležať, všetko možné na to vynaložiť, aby sa to nestalo, nestane sa to ale, jestli všetci žido-zednári, liberálni tatári zo všetkých verejných úradov od prvieho ministra počnúc, až do poslednieho pisárika vylúčení vyvrzení budú. Toto ale ináčej sa nestane len tak a vtedy, keď do snemu a diety nie židozdednári, liberálni tatári, ktorým nie blaho krajiny a ľudu, ale len jejich peniazmi plnie vačky, pudillare a všelijake mästné hrnce na srdci ležia, ale takoví poctiví, statoční, kresťanskí, katolícki mužovia za ablegátov vyvolení budú, ktorým len šťastie a blaho krajiny a ľudu na srdci leží. Takovito ale mužovia nenachádzajú sa v žiadnej inej strane, ale jedine a jedine len v tej strane, ktorá sa menuje „ľudová strana.“ — Slovtuný vyslanec Cercutti praví: „Odvrátiť sa musí človek od nich — totižto od židozdednárov — s oškľivosťou.“ Všetké národy a kresťanský smýšľajúci občania musejú sa od nich s oškľivosťou odvrátiť.“ Ano, každý na dačo súci kresťan, katolík, každý kresťansky smýšľajúci občan, každý človek, ktorý má ešte len iskričku lásky ku svojej vlasť, ku svojemu národu, ku svojemu ľudu, ktorý má ešte i len iskričku statočnosti, poctivosti, musí sa od tých hnusných, ohavných židozdednárov liberálnych tatárov s oškľivosťou odvrátiť. Kto by sa ešte ani teraz s oškľivosťou od nich neodvrátil, kto by ešte i napozatým s nimi za jeden remeň fahal, na jejich stránku kortešoval, na jejich stránku ablegátov do diety volil, ten, či by to bol kňaz, či laik, tým by dokázal, že už nemá v srdci svojom ani iskričku lásky ku svojemu Pánu a Bohu Ježišu Kristu a jeho sv. cirkvi, ani ku svojej vlasť, ani ku svojemu národu, ani ku svojemu ľudu, dokázal by, že už ani tolko charakteru nemá, ako mal Judáš iškariotsky, dokázal by, že je ohavný,

hnusný, podliacky zradca Pána a Boha svojho Ježiša Krista, a jeho sv. cirkve, podliacky zradca i svojej vlasti svojého národa, svojého ľudu, dokázal by, že je celkom s telom i s dušou všetkého opovrzenia hodný podliacky otrok židovsko-zednársky, a tým už i otrok samého satanaša. I pýtam sa: či by sa nachádzal ešte niekto medzi nami, ktorý by môhol a chcel byť zlorečeným, podliackym otrokom satanašovým? Odstúp to od nás! Rádnej smrť podstúpiť, nežli otrokom satanašovým byť. Preto volám: Hore sa všetky kresťanské národy v Uhorsku bydlia, maďari, slováci, nemci, chorváti, srbi, rumuni, rusini, všetci odvráťme sa s tou najväčšou ošklivosťou od židozdedárov liberálnych tatárov, tejto prekliatej, zlorečenej, kliatbou Božou ztíženej havcidi, sberby satarášovej, podajme si bratské ruky a v tábore ľudovej strany pod zástavou svätého kríža Kristového spojenými silami bojujme zmužile, údatne, neohrozené, proti nášmu všetkým nás spoločnému, úhlavnému nepriateľovi židozdedárom, liberálnym tatárom; lebo len potom, keď tohoto spoločného úhlavného nepriateľa nášho premôžeme, na hlavu porazíme, zničíme, len potom bude našej vlasti a nám národom v nej bydliať dobre a blaže. Zvíťazíme však nad týmto naším nepriateľom len tak, keď po čas volieb do snemu nikomu a ničím sa nedáme od'účiť, odviesť z tábora ľudovej strany z pod zástavy sv. kríža Kristového, nikomu a ničím nedáme sa zviest do tábora liberálnych tatárov, tábora židozdedárskeho, tábora to satanašového; keď nikdy nebudeme voliť ablegatov do diety na stránku liberálnych tatárov, židozdedárov, na stránku to satanašovú, ale vždy jedne a len jedine na stránku ľudovej strany na stránku kresťanskú, na stránku to Pána a Boha nášho Ježiša Krista. Hore sa tedy všetky kresťanské národy, maďari, slováci, nemci, chorváti, rumuni, rusini, srbi, pod velaslavnou zástavu sv. kríža Kristového do tábora ľudovej strany. Boh bude s nami a keď Boh s nami, kto proti nám? Ani brány pekelné nepremôžu nás. Hore sa tedy do boja! Bez boja není víťazstva, a bez víťazstva není koruny. Slavné bude víťazstvo naše nad židozdedármi, nad liberálnymi tatármi, nad prekliatou to, zlorečnou, kliatbou Božou ztíženou hávedou, sberbou satanašovou. Po ukončenom boji, po dosiahnutom slavnom víťazstve dobre a blaže bude nám, budeme v sladkom pokoji požívať krásne sladké ovocie nášho víťazstva v príjemnom milom stínu svätého kríža Kristového. Daj to Bože! — Sláva, večná sláva veleslavnej zástave našej svätému krížu Kristovému! Sláva ľudovej strane! Sláva všetkým jej verným bojovníkom.

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Shromaždenie ľudovej strany v Skalici.

Starodávna túžba mešťanov skalických, aby aj oni mali už raz šťastie shromaždenie ľudovej strany vo svojom meste mať, vyplnená bude. Len dve stolice sú v Uhorsku, v ktorých najviac shromaždení sme mali, a síce Zaladská a Nitrianska, a medzi týmito dvoma v Nitrianskej ešte viacej shromaždení bolo, nežli v Zaladskej, a tak Nitrianska stolica je tá, kde ľudová strana najviacej shromaždení vydržovala, čo je aj odôvodnené tým, že v Nitre prvýkrát do kola lámali ľudovú stranu a spolu aj tisícročné konštitucionálne právo celého Uhorska. Ani v čiernej Afrike sa nepáchajú tak nemilosrdné tyranstvá jako v Nitrianskej a Trenčianskej stolici. Veď v týchto dvoch stolicach liberálni beľari nesvedomito ozbijali statočných občanov o jejich najsvätejšie právo, navzdor všetkým reklamáciám a protestáciám, len preto, aby liberáli svoje podlé ciele tým ľahšie previesť mohli. V Skalici nielen že slobodne a neodvisle smýšľajúcich mešťanov z listiny voličov vynechali, lež na dôdavok ešte aj miesto nich všelijakých mestských sluhov, ulice-zametačov a lampy-zapaľovačov za »voličov« prijali, a to proti zreteľnému nariadeniu zákonov. Liberáli slobodno môžu nohama šliapať všetky občanské práva, a ani vlas sa im na hlave nepohne, iní občania ale, ktorým sa liberálna luza oškliví, i za najmenšie tyranstvom trestom pokutovaní bývajú.

Tohoto smutného a spolu žalostného položenia výraz dá Skalické shromaždenie, a na ňom menovite jeho predseda veľkomožný pán Zoltán Zmeškál, veľstatkár to z Oravy ktorý je jedon z tých najprednejších vodcov ľudovej strany. Vyzývame celé okolie, aby sa v čim väčšom počte dostavili na shromaždenie, aby svojou prítomnosťou protestovali oproti tým komisnostam, ktorých sa liberálni tatári oproti ľudu a občanským právam dopušťajú. Tiež vyzývame slavné mešťanstvo skalické, aby dobre dávali pozor na shromaždenie, žeby sa medzi ľud sberba židovská a luza liberálna nevtiskla, a reči nemožnými neučinila. Tiež upozorňujeme liberálov, že nech sa majú na pozore a shromaždenie nech neturbujú, lebo pán predseda Zmeškál není ten človek, čo by sa židovskej pišťalky ľaknúl, oh nie, keď je potrebné, vie on aj šabľou brániť slobodu občanskú oproti ľúpežným tyranom. Slovom pán Zmeškál je veľmi milý, vľúdny, galantný pán, ale špáse veľmi nezná, a to by najmenej trpel, aby pod jeho predsedníctvom shromaždenie turbované bolo. Medzi tým toto v Skalici aj celkom vytvorené je, lebo ľudová strana nedá príčinu nikomu, aby sa do shromaždenia zabrdnul.

Pozvanie.

Skalický volebný okres chce osvedčiť svoje ľudové smýšľanie, a preto v

Skalici

27-ho septembra 1896. v nedeľu po poludní o 2 hod. na hl. námestí

veľké politické shromaždenie

bude vydržiavať,

ktoréhožto sú následovné predmety:

1. Zahájenie predsedu: Drží po uhorsky a slovensky veľkostatkár *Zoltán Zmeškál*.
2. Malé priemyselníctvo a hospodárstvo: Drží *Rudolf Krupecz*.
3. O ústavných právach: Drží *Vincenc Vaculík*.
4. O novom poriadku: Drží dr. *Ján Zelenýák*, krajský vyslanec.
5. Záverečná reč predsedu.

V Skalici, 15-ho septembra 1896.

Sporiadateľstvo.

Jako sa zabíja sedliactvo samo seba!

Právne užívanie volebného práva je pre každého kresťanského človeka dnes vecou svedomia. Lebo sedliak gazda — okrem civilného manželstva (párenia) a civilných matrik — musí na voľby pozorvať tak, jako na najdôležitejší základ svojho jestvovania.

Pozrimeže na našu vlasť. Väčšia čiastka obyvateľstva zaobiera sa z roľníctvom. A predsa ctihodné roľníctvo, delný stav sa považuje jako pastorok v našej krajine, na jeho široké plecá sa valí tá najťažšia daňová farcha; on musí tú krvavú daň v najväčšej čiastke platiť, lebo silní a zdraví naši sedliacki synovia sú zväčša za „tauglich“ vyhlásení pri assentirke a prijatí za vojákov; z množstva ale mešťanských mrzákov len kde-tu jeden je prijatý. A bár aj roľníctvo je najdôležitejšie pre krajinu, lebo je najviac obťažované s daňou, predsa zreteľ ni to neobráti naň v našej krajine. Pozrimeže len na bursu. Hráč na burse, ktorý nič nerobí, ale len z vačku druhých ľudí bohatne, platí za päť tisíc zlatých obnášajúci predaj od bursových papierov 10 zl. dane, naopak iní ľudia mimo bursy za ten istý odpredaj len na štemple musia dať 17 zl. 50 kr.: teda 175 rázi viac. Sedliak ale musí — za predaj obnášajúci päť tisíc zlatých — za patričnosti zaplatiť vyše dve sto zlatých, teda tri sto rázy toľko na daň a útraty, jako bursový židák.

To je jeden malý príklad, ale tu máte drahnejší. Sú všelijaké liberálne podniky železničné, ktorým štát ručí za 7 percentový čistý výnos; to jest jestli učastinárom železničným (mimo roboty) 100 zlatkový kapitál nenesie 7 úrokov na rok, štát im to, čo chýbá, doplatí. Kolko sedliakov ale môže na vnivoč vynásť bez toho, že by štát len prstom kyvnul a im bol na pomoci — on im daň nikdy neodpustí, ba čo ešte popredá, to čo majú na výchovu, jak len nezaplatia.

V najnovších časoch bola uvedená zlatá cena (valuta); nás nesčíselné milliony koštovala, ktoré výhradne do vačku židovských peňažných kráľov sa valily.

Čo má z toho ten sedliak?

Mohli by sme hodiny a hodiny rozprávať, ale koniec by bol ten istý: to jest že o dobrobyt roľníctva v našej krajine, trebárs ono najväčšie farchy snaša, zákonodárstvo najmenej sa stará.

A ktože je tomuto príčinou, asnaď vláda? Nie! Príčina sú si sami sediaci, lebo oni sebe za zástupcov do krajinského snemu vyvolili liberálnych advokátov (jako Šmialovský-Kajuch), a všelijakých bankárov (a la Lánci) ktorí chudobnému ľudu lebo pomáhať nechcú, alebo nevedia.

Mnoho pre roľníctvo bude, ba náramne a mnoho lepšie, keď si oni vyvolia za ablegátov mužov, ktorí sú neodvislí a priatelia ľudu — ale nie všelijakých Láncovcov na Kysuce a inde prichádzajúcich od východu. Rozhodní kresťania musia byť tí ľudia, ktorých budeme voliť — a nie krivonosí, a vtedy už veriace srdce kresťanské ich bude klepať za nás spolubratov. Preto tí liberáli to psovský vigazdovali, lebo oni nemajú vieru, nemajú lásku k bližnému, a jedine majú lásku len k svojim hrnčekom mästným a k vreckom peňažným. Ano neodvislý musí byť muž — keď chce byť ablegátom.

Taký človek, ktorý sa vždy musí obezierať aj na pravo, aj na ľavo, aj na predek, aj na zadek, keď chce niečo rozprávať, alebo vykonať — ten sa nehodí za ablegáta. (Lánci pri 19 hrncov sediaci v Pešti veru musí pozor dávať; a Šmialovsky? kúpele-železnica atď.).

Konečne samo-sebou sa rozumie, ten kto chce byť ablegátom, musí byť priateľ ľudu; keď ale on v biede nemá žiadne srdce k ľudu, keď sa bojí, že si zanečistí ruku svoju, dotknúť sa chlpatej ruky sedliakovej? takýto nemá žiadne miesto za vyslanca v dome snemovne.

A preto preč z chlebičkármi: Nech žijú priatelia ľudu! Sláva im.
Štefan Benyáč.

Naša sloboda.

Jakú majú slobodu kresťania uhorskí ešte i v roku millenárnem, dokazuje to tento žiaľom plný list, ktorý tu podávame.

Veľactená Redakcia!

Dňa 2-ho septembra b. r. som na senickej pošte zaslal na Slavnú Redakciu 6 zl. 60 kr., jako cenu na 22 exemplárov „Kalendára ľudovej strany.“

Slavná Redakcia na môj adres aj zaslala tyto Kalendáre, a ja som na základe poštovej uznámky aj zajašol pre ne dňa 8. septemb. pred poludním o jedenástej hodine na senický poštový úrad.

Na pošte som oslovil úradníka počtového, aby mi ty Kalendáre vydal. Načo mi ale on tú odpoveď dal, že musím čakať, až prinde p. služný, a medzi tým poslal sluhu, Pavla Hrenka pre hlavného služného Ludevita Szále, a asi za pol hodiny prišol p. hlavný služný na poštový úrad. Vtedy Ondrej Tóth, úradník z pošty, vytiahol kalendáre, a strčil ich mne. Však ale prítomný p. hl. služný, uchmatol kalendáre, a hovoril mi: „Ja Vám tyto Kalendáre nevydám, ja ich konfiškujem.“ A tak hl. služný mi kalendáre protizákonite shabal, a mi ich ešte po dnes nevydal.

Ponevác takéto právo hlavný služný nemá a Ondrej Tóth úradník z pošty nikomu úradnú tajnosť prezradiť nemá a nesmie, čo jemu aj zákon prisno zakazuje, z príčiny tejto sa obraciam na slavnú Redakciu, žeby tak láskavá bola, mňa radu dať, jakým spôsobom by som sa ja proti tomuto protizákonému pokračovaniu hlavného služného, a Ondreja Tóth úradníka spošty bránil, a moje občianske práva hájil v stave bol.

V Sottinej, dňa 10. septembra.

S úctou,

Ján Španka.

Tedy hl. služný bez toho, žeby bol písobne poverený býval, shabal balík, ku ktorému aby došol, jedon poštový úradník mu bol na pomoci, ktorý zabudol na svoju povinnosť; služný shabal tlačovú vec, o ktorej nevie čo je v nej, a ktorú ani štátne pravotárstvo nepovažovalo za takú, že sa ona prenasledovať musí, a keď štátne pravotárstvo s liberálnou prisnosťou a so svobodomurárskou horlivosťou konfiš-

kuje všetky spisy, ktoré práve že ich ľudová strana vydáva — k zbožnosti, vlastenectvu a k vernosti ku kráľu pobudzujú ľud nábožný.

Szále a Tóth sa škaredej veci dopustili. To vravia paragrafy trestnej knihy z roku 1878. Napr. 200. kniha takto znie:

„Ten úradský poštový . . . , ktorý na poštu daný list, alebo balík mimo pádov v zákone spomenutých *zadrží*, alebo inému také dačo dovolí; dopustí sa zločinu zrušenia tajemstva listového, a sa má trestať so žalárom do šesť mesiacov sahajúcim.“

Abo 333. kniha:

„Kto hnuteľnú vec z majetku iného . . . bez jeho privolenia z toho úmyslu vezme, aby ju bezprávne sebe privlastnil, dopustí sa *krádeže*.“

A 336. hlava: „Bez ohľadu na cenu veci ukradnutej, zločin *krádeže* je to, jestli k nemu *verejný úradský* použije svoj verejný úradský ráz.“

339. hlava: „Zločin *krádež* sa má trestať žalárom do roku sahajúcim.“

344. hlava: „Kto cudziu vec od jej majiteľa . . . proti tomuto, alebo od neho poverenému upotrebeným násilím vezme tým úmyslom, aby si ju protizákonne privlastnil; dopustí sa zločinu *lúpežníctva*.“

— A hlava 347: „Ten verejný úradník, ktorý — aby dakomu chosť alebo škodu zapríčinil, vo svojom úradnom pokračovaní svoju povinnosť zruší; dopustí sa zločinu nadužívania svojho úradu a sa trestať žalárom do 5 rokov sahajúcim.“

Zakiaľ tedy Szále a Tóth nepreukážu, že aspoň formálne právo mali tie kalendáre shabať, môžu si preberať medzi týmito paragrafmi, lenže si bude preberať medzi nimi aj pán Ján Španka, ktorý na každý pád musí zažalovať toho verejného úradníka.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kreštan“, aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý nenie ducha kreštanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

Veľký „Kreštanský kalendár ľudovej strany,“

už vyšol z tlače, a je v hocktorej chvíli k do-
slaniu pod týmto nápisom:

Františ Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.

S úctou

Vydavateľstvo.

BESEDNICA

Držme spolu.

V desných času víchroch, v borných búrkach žitia
Drahé ovce Pána v ranách stenú bitia,
Skrtné jarmo citia.

Zernov trpia krívd, bied, mučenicku školu . . .
Nedajme sa bratia, držme všetci spolu!

Náruživá mocnosť luciferskej riše
Na miláčkov Krista pomsty ohňom dýše,
Drťi, rúca križe.

Z krás raja zbožnosti pušť necháva holi . . .
Spojime sa bratia, držme zmužno spolu!

Spurných vrahov hajno, sbor buričov besný
Krv kreštanskú plieni, horkosť kydá tiesni,
Modlám dráhu kliesni.

Bladých vrabov lomí, k diablov nūti stolu . . .
Postavme sa bratia, držme smelo spolu!

Nenávisť, barbárstvo žertvu przni chrámov,
Na troskách oltárov blud chce rady krámov,
Svätýne lži, klamov.

Múry pravdy praštia, hriech plni si vôľu . . .
Obrňme sa bratia, držme vážno spolu!

Kde len oko mihne, hrdúsia nám Krista,
Duchu viery, spásy priepasť zkazy istá
Večnej sa hľa chystá.

Beda mu, beda mu, kto by treskol dolu . . .
Pod korúhev bratia, držme rázno spolu!

Otroci sme trampoti, znášajúc hlad, žízeň,
Divý tyran zhrýzol výkop, jadro, býl, žeň,
Prácu mužov i žien.

Chudým nechal korbáč, slzi, tvrdze roľu . . .
Do šiku sa bratia, držme silno spolu!

Roztrhajme putá, nie sme katov ľitky,
Skončime s betármi, živáňskymi dudky,
Skrotme hnev ich prudký,

Nimž útroby páru, skrýš svedomia koľu . . .
Na bojište bratia, držme pevno spolu!

Do boja, do pračky za slobodu, práva!
Nech sa vráti Boha, cirkve, vlasti sláva,
I už hlce sber dravá!

*Nech zanikne kliatba, žiaľne kvilby bólu . . .
Do boja, do pračky, držíme bratia spolu!*

Sambulov.

Modlitba malučkého.

Aká milá a príjemná, aka voňava a ľubežná musí prichodiť nášmu »Otcu nebeskému« modlitba: „Otče náš!“ — ktorú na celom okruhu zeme toľko sto a sto miliónov dieťok kresťanských každodenne riekava, už tam u podnožia kráľovského trónu, už zase pri kozúbku biedneho nádenníka — tamto v paláci kniežata, tuto zase v stajne pastiera, — tam hen po oblaky sa vypínajúcej bazilike, tuto vedľa cesty stojácej porúchanej soche — tam snáď pri podarení nejakého obrovského diela, tu pri požehnaní malučkého hospodárstva, v sláve a radosti, v žiaľu a trúchleníu zajednak volá pán i žobrák: »Otče náš, ktorý si na nebesiach«

A to dobre činíme, bo niet okamihu na tomto „údoli zemskom“ aby sme my »dieťky božie« mnohé a nepočítané príčiny nemávali, volať ku Tomu, ktorého »Otcom naším« nazývame, bo častokrát — sťa dobre dieťky jeho — chceme ho sláviť a velebíť — buďto o nečo prosíť — ďakovať, nad previnením želeť, pokúšaniu odporovať, čo vždy jedine nábožnou modlitbou stať sa môže.

Nikdy utešenejšieho obrazu — buď v skutočnosti buď na plátne — neviem sebe predstaviť nad ten, ako keď nevinné 3—4 ročné dieťa čisto oblečené klačí, ručičky skladá, očičky hore dvihajúc na obrázek, a anjelským svojim hláskom opakuje za drahou svojou mamičkou slová za slovom modlitby „Otče náš“, bárs maličký jeho rozumček niet v stave pochopiť ten velebný význam modlitbičky svojej! . . . A zaiste aj ten Otec náš nebeský musí s tou svätou obľubou pohliadať na neviniatko, a prosbu jeho s najväčšou potechu vyplňuje — slúži-li to k dobrému nášmu, čo i v nasledujúcom príklade uvidíme . . .

* * *

Istý poblúdily a chôdzou ustatý pocestný raz nočného času zataral sa bol do jednej chudobnej chalupy želiara Martina Vavro, v ktorej — na jeho veľké šťastie — ešte bláde svetlo štrbavého kahanca chyžu osvecovalo; a že by ustatému telu nejakého odpočinku popriať mohol, pýtal si hospody, ktorej i obdržal. Unavene oddal sa odpočinku, a bárs ležisko jeho veru tvrdé bolo, predsa sladšie spal, nežli inokedy na mäkom loži.

Martin so ženou ešte trochu bdeli, bo hrozná bieda trela ich, ktorá nedopustila sna na oči jejich . . . Do hlbokých myšlienok pohrúžený sedel Martin za dlhý čas na drevenej lavici, z ktorej na raz, — akoby mu nejaký podaril sa mohúci návrh bol napadnul — sťa obarený vyskočil hore . . .

Ženo! — vravel po tichu, avšak trasúcim hlasom — bárs ako rozmyšľam nad polepšením nášho krutého osúdu, nepozostáva nám veru iného, len hľadať sebe pomôcť tak, ako možno! . . . Počuj, nezbadala si ten plný vaček peňazi, ktorý okolo drieku nášho pocestného, sťa nejaký had, sa okružal? Mne on zraz do očí padol, a teraz celý večer jedine o ňom rozmyšľam . . . Tento veru musíme si

Nad takouto neočakávanou rečou manželovou uľakla sa nábožná manželka jeho, a na celom tele

trasuc sa, vynaložila všetko, aby klátiveho manžela od tak strašného zločinu odvrátila. Predkladala mu pred oči dobrotu Pánovu, ktorá nikdy človeka docela nezanechá . . . a keď núdza najvyšší stupeň dosahuje, tam zároveň i pomoc Jeho sa približuje . . . predkladala mu hrozný trest boží, ktorý za týmto neomylné sebe by pritiahnul, — o mnoho ešte väčšiu biedu, ktorú svojej rodine by zapríčinil. Ona volí radnej hlav dom zomreť, — tak mlúvila ďalej — ako kroz takýto do neba volajúci zločin k bohatstvu prijsť

Všetky tieto reči však neboly v stave odvrátiť jej manžela od učineneho predsavzatia; sťa zdivelý odsotil od sebe manželku, aby sa vrazil do izby spiacceho pocestného . . .

Zena v ceste zdržala ho, a prenikave prosila, aby ustúpil od zlého úmyslu svojho: »Radnej vezmi život môj — mlúvila — ako bys toho cudzinca len dotknúť sa mal, ktorý pod našou strechou hľadal odpočinok. Ja skriknem, aby sa zobudil; zobudím aj dieťa svoje, aby sa složenými ručičkami primlúvalo za teba«

Muž vytrhul sa však z rúk manželky svojej, ktorá na polo zomretá spadla na zem, a plačúc modlila sa.

Martin musel obísť kolom postielky spiacceho dieťaťa svojho, pozrel i na neho, bo sa bol pohýbal — ale i zaraz odvrátil od neho zraky svoje, a už-už kľučky dvier sa dotýkal, keď naraz dieťko vstávajúc na kolienka svoje, počne sa modliť: „Otče náš, ktorý si na nebesiach!“ — na toto sa otec obzrel poznovu a načúval. Dieťa pokračovalo: »Posväť sa meno tvoje, príď kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja, ako v nebi, tak i na zemi«. — Na to otec upustil tulich, a oči dolu spustil . . . Dieťa však pokračovalo: »Chlieb náš vezdejší daj nám dnes, odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame našim vinníkom.« — Otec ruky na srdco svoje položil . . . „Neúvod nás v pokušenie, ale zbav nás od zlého“ — na čo so slzavým okom odpovedal otec: „amen“.

Nevinné dieťa položiac sa opäť, pokračovalo pretrhnutý sniček svoj ďalej, — a nad chalúpkou hrobová tichosť nastúpila . . .

„Pán Boh vravel ústami dieťaťa“ — vravel po chvíli Martin, — nechcem tedy zhréšiť, ale ďalej snášať ťažký kríž trápenia a núdze, a v tomto „anjelovi strážcovi“ budiš moja potecha A hneď ešte v tej dobe učinil pevný sľub, že napozatým každú takúto zľú a svodnú myšlienku vyobcuje od seba.

Rano cudzinec vstanúc hore, za hospodu sa pekne poďakoval, a plný vaček na stôl kladúc, vravel: „Ako vidím, dobročinitelia moji, vy vo veľkej núdzi sa nachádzate. Mňa zase Pán Boh hojne požehnal, ba mi i viacej dal, ako bych v stave bol stroviť v mojich to ešte krátkych dňoch. Ja tuna na blízku chcem zakúpiť dom, a posledné dni života svojho v pokoji tráviť; nepotreboval bych, iba verných posluhov, na ktorých bych moju starosť sveril mohol. Od vás závisí, chcete-li prijať návrh môj, a u mňa — nemajúc žiadnej núdze — v tichosti život tráviť. Jestli to prijimate, tu — hľa — je tento dar, ktorý vám už vopred dávam“

Manželský tento pár na kolená padnul pred svojím dobrodincom, za šťastlivých sa pokladajúc pod ochranou jeho.

Ale i dieťa sa prebudilo, a ohliedajúc sa po svojich milých, znak kríža činilo na sebe, svoju — od kresťanskej matky do srdca vstepenú modlitbičku pri prebudení odriekavalo:

Tebe, prebúdam sa, Bože milý,
 Daj, bych nábožne žil v každej chvíli;
 Uč ma i dnes verne slúžiť tebe
 Udeľ mi, prosím Ťa, nekdý nebe. . .
 Ach, starodavna — kresťanská výchova ľudu —
 púť kráľovstvo tvoje. . . *Jani, učiteľ.*

CHÝRNÍK

Vyzvanie k predplateniu!

Značná čiastka ct. predplatiteľov slúbila, že predplatok nám po žatve pošle, v ktorom čase roľnícky ľud lepšie vládne grošom.

Ponevadž sme tedy z božieho milosti ten čas prežili, úctive prosíme ct. predplatiteľov, ktorí tejto povinnosti svojej ešte nevyhoveli, aby nám za noviny prislúchajúcu summu čím skorej poslali, ponevadž aj my stoneme pod ťarchou rozličných výdavkov.

S úplnou úctou

Redakcia Krestana.

Veličenstvo 24. septembra príde na jeden deň z Kanize do Budapešte, odtiaľto ale na jeden deň odcestuje na slávny otvorenia železnej brány do Oršovy, z kadiaľ sa navracia, zostane v Budapešti asi do 15-ho októbra. — Veličenstvo daroval 2000 zlatých okolo Holča ležiacim obciam, ktoré z prerhnutia oblaka škodu utrpely.

Veličenstvo odpustil 25 väzňom ostatnú čiastku pokuty, ktorú by boli museli ešte v žalári pretrpeť.

Gladstone, bývalý to ministerpredseda Anglicka taký je priateľ muziky, že ju považuje za podmienku zemskej blaženosti.

Výbor mesta Memel vypovedal, všetkým židom cudzím tak, že títo na území tohože mesta nesmia ani dakolko dní sa zdržovať.

Vyslanci anglického snemu veľmi výborne vedia kukat na dno pohára liehových nápojov. Je medzi nimi jeden, ktorý šesť-krát tolko je v stave vypíť, jako druhý anglický občan.

Pozor na deti! V Kaále Aleš Kapus šiel za robotníkmi; manželka sa ale nedobre cítila, a preto si ľahla trochu; šesť ročný chlapec sa hral v izbe; keď to zunoval, vyšiel na stoličku a strhol revolver otcov, probujúc, jako sa to stieľa; revolver vypálil, a guľa sa vrazila do hlavy matky, ktorá hneď mrtvá zostala.

Besná kočka pohrýzla troch ľudí a veľa zvieraniec vo Vesprímskom Tótvarsányi; len horko-ťažko ju mohli zabíť.

Nešťastná obec. V obci Sebešpatak piekla jedna žena chlieb, z čoho taký požiar vypukol, že za pol hodiny už polovic obce bolo na vnivoč obrátené. Premnohým i celoročná úroda do stodoly svezená padla v obeť tomu požiaru.

Dvojnásobná vražda. V obci Kaba zastrelil sedliacky mládenec Martin Bagoňa dvoch nevinných a svojich dobrých priateľov miesto Ladislava Molnára, ktorého zo žiarlivosti (tedy pre milenku) chcel života zbaviť. Vrah je už lapnutý.

Nehoda v rieke Tisa. Leopold Politzer (dľa mena vyvolenec by mal byť) pri Congráde vohnal kone na kompu, aby bol prevezený cez Tisu. Kone sa ale naplašili a vozík i s pánom Politzerom do rieky stiahli. Vôz, kone a mrtvolu Politzera až na štvrtý deň najšli pri meste Szentes.

Zatiaľ chodí krčah na studňu, zakaľ sa nerozbije; toto dobré porekadlo si nevšimá Fridrich Drač, ktorý opovážlivé výlety robieval na všetky strany; nedávno tiež opovážlivú cestu konať na breh v Zittertale, odkiaľ sa dolu zrútil a svoje telo celkom si dolámal.

Šťastlivý paholok to bol, ktorý v Malom-Komárne keď oral, prišol na hrniec plný s peniazmi z roku 1575—1590.

Z Rábu jedon obrezaný občan, jakýsi Kohn prosil ministra, aby mu povolil premeniť si meno v Kollár; minister to nedovolil, lebo vraj Kollár je nie maďarské priezvisko.

Pútnici lurdskí na I. kl. o 12 zl.; na II. kl. o 9 zl.; a na III. kl. o päť zlatých lacnejšie môžu cestovať, jestli predplatia na noviny „Alkotmány.“

Päťkorunníky prídu do obehu. Nebude taký päťkorunník strieborný o veľa väčší, nežli sú terajšie zlatovky. Kto vie, či sa ony budú páčiť obecnstvu?!

Nový politický denník bude vychádzať pod titulom „Honti Ellenék“, čili Hontiansky ľavičiak; zodpovedným redaktorom bude palánsky veľkostatkár Štefan Ivánka.

Mrtvý bitkár. V Temešváre jedon murár také krče dostal, že o sebe ani nevedel, ba každý vravel, že je on už mrtvý; preto ho vystrelil, do postele uložili, sviečky zažali pri ňom, a žena plačúc modlila sa nad ním čo nad mrtvým. On ale v noci k sebe prišiel, a keď videl, čo sa s ním robilo, do takého hnevu prišiel, že so svietnikom namástil ženu, jako sa ona opováži ešte pred smrťou ho pochovať chcieť nechať.

Zauchujúci sa rychtári. V srbskej obci Valjevo rečenej pri súde, v ktorom sa jedna krádež pojednávala; rychtári traja, čo sbor žalobný, by boli radi bývali, keby to dľa ich chuti bolo vypálilo, a preto si stikli hlavy a sa potichu radili. Lenže neboli všetci jednej mienky, a tak sa stalo, že zprvu sa vadíť začali, potom jedon druhému sa pástou vyhrážali, konečne bitka nastala. Celému prítomnému obecnstvu sa to tak ľúbilo, jako dajaká komédia.

Štedrosť. Z daru českých učiteľov na sjazde brnenskom dňa 10. a 11. augusta r. t. dostanú 25 učiteľia slovenskí tento ročník „Domu a Školy“ zdarma. Páni učiteľia prihlásiť sa majú u redakcie menovaného časopisu v Lipt. Ružomberku.

Bláznivé huby pojedli v Jozefove mladoženisi v Kostolnej ulici; a muž je už vystretý; manželka ale ešte vždy sa náramne trápi; dľa lekára je jej k pomôženiu. Lepšie je, huby nikdy nejest, nežli neisto ich požívať. — A chce-li človek vedieť, či sú huby dobré, nech hodi do nich bielu cibufu, ktorá zostane-li biela, uvarené huby sa môžu do žalúdka vteperiť; jestli ale osvetlie, huby treba von oblokom vyhodit.

Voličia okresu Kún sv. mikulašského zavola-
li si *Lepšényiho*, aby sa s ním poražili a pri najbližšej
volbe si ho za vyslanca vyvoliť mohli. V jednom dome
boli shromaždení voličia, kde i on bol. Židia ale plivali
na stenu toho domu. Čo keď sa dozvedeli mladíci
na pár úderov ich rozprášili. Vyvolenie Lepšényiho
za ablegáta je isté.

Boj medzi zverokminom a hájnikom. V
aradskom pánskom lese zverokmin A. Zurkonye veľ-
kým strachom napíňoval už od dávna zvlášte hájnikov,
z ktorých on už viacej poslal guľkou na druhý svet.
Nedávno zas striehol, a aj vystriehol hájnika Julu
Lántha. Zverokmin strelil naňho, hájnik zas dvakrát
na zverokmina. Keď už trikrát streliť; hájnik bol
ranený, ale aj zverokmin bol tražený a na zem klesol
bez duše.

Medveď na poli. Strachom naplnené deti
obce Vessó bežali bez duše domov, že videli medveďa.
Starí i mladí, chlapi i deti, všetko to vybehlo na pole;
jeden s hrablami, druhý s kosou, tretí so sekerou. So
všetkých strán obstúpený medveď tak bol v zmatku
od ľaku, že len na jednom mieste stál. V tom jeden
smelý občan priskočí od zadku a tak mu zafal do ko-
trby, že zrazu vypustil paru.

Kto panuje v Judapešti? Deviateho sept.
mali židia nový rok; ulice boli vymreté, sklepy po-
zatvárané, deti na ulici nádherne poobliekané. Slovom
všetko dokazovalo, že je sviatok, aj bol sviatok —
židovský. Veru to tak nevyzerá vo sviatky kresťan-
ské; ba v nedeľu je taká tíma-mrva vo sklepoch a na
trhu, že podobnej ani v stredtýždni nieto. Oh veru už
zajšlo slnko panovania ducha kresťanského.

Besný pes pohryzol dp. farára hajmáskérskeho,
Antona Polcera, keď sa on z chrámu domov poberal
so sestrou. Obá sú teraz v ústave Pasteura, kde ich
lieča.

Utešený slúžny. Náместovský pán hl. slúžny
— jako „Alk.“ píše — na všetko sa hnevá, čo je lu-
dové, ba i na liberálov, prečo sa nechajú obrobiť. A
tak v hneve radom pokutuje všetkých, ktorí sa mu
nepáčia (od 5 zl. — 25 zl.). L'ud sa darmo ponosuje;
slúžny len nechce popustiť. Utešený to slúžny, ktorý
takým spôsobom tisne napred vôz ľudových zásad.

Priateľ židov. V Sobote (Szombathely) je jeden
herský kováč, Anton Mráz, ktorý na poštu dal jednu
hrbu listov, v ktorých napomína druhých, aby sa ne-
opovážili bantovať židov, lebo že ich on hroznej pomsty
účastnými spraví. Aj Luegerovi písal list, ktorý násle-
dovne znie: Drahý priateľu Lueger! Ponevač nie som
v stave ďalej snášať tvoje neprávosti, napomínam ťa,
abys sa ináč choval proti židom, lebo ináč za štrnásť
dní budeš o hlavu kratší! Tvoj priateľ a neohrozený
zastavateľ ľudu. Ten chudák celý deň len také hlúpe
listy píše; ináč je veľmi tichého života, v obci svojej
nekalí hrube vodu. Kto vie, či nemá o jedno ko-
lečko viac

L'uptovská obec Vavrisó 9. sept. skoro celá
zhorela. Oheň na prostriedku obce vypukol a tak
rýchle sa rozširoval, že obyvatelia do potoka skákali,
aby si aspoň život zachránili. Na udusenie ohňa
nikto ani myseľ nemohol. Aj chrám boží celkom zho-
rel. Aj lichva vypustená narobila galiby, lebo pošlia-
pala ľudí. Asi 200 rodín vyšlo na vniroč.

Lurdsí pútnici sa pohnú do Francúzska z
Pešte 25. septembra rano po vykonaní služieb božích.

DOPISY.

Z CACHU (nitr. st.)

Velactená Redakcia!

Obec Cach leží v utešenom prievidskom údolí,
na pol hodiny od Nem. Pravna, a na poldruhej hodiny
od Prievidze, pod vrchom Magurou, na pravej strane
rieky Nitry.

Obec táto dňa 8. sept. v deň narodenia Panny
Marie stala sa javišťom zriedkavej slávnosti. Tento
deň totižto ustanovený bol za deň posviacky (požeh-
nania) od základov k úcte najsladšieho Srdca Ježišo-
vého vybudovaného, nového chrámu božieho; deň
tento zajiste ani odrostlému, ani dorastajúcemu poko-
leniu tak ľahko z pamäti nevypadne; bol to deň, o
ktorom platia slová písma svätého: »Toto je deň,
ktorý učinil Pán, veselme a radujme sa v ňom« a
takýto deň vyše päťsto rokov stará naša obec jakživ
ver ešte nevidela.

Pri slávnostnom hlahole zvonov, rachotení z
mažiarov a válnom účastenstve ľudu sídeného zo
susedných obcí: Nemeckého Pravna, Gaj Ma, Tužiny,
Pollusa, Pravenca, Breznán, Neložier, Lazian, Poruby,
Kaňanky — bolo nás okolo trit'isíc — započali sa
obradu posviacky najprv s vonku, potom s vnútra.

Obradu žehnajúce vybavoval najdôstojnejší pán
Michal Juriss, tit. kanoník a farár prievidský pri po-
sluhovaní päť okolitých dpp. farárov, vzletnú kázeň
povedal d. p. kaplán pravnanýsky. Slávnou sv. omšu
odbavoval d. p. farár cachovský: Andrej Pavčo, ktorý
si o stavbu nového a krásneho kostola cachovského
nevyslovné získal zásluhy. Veď osobne bol posúriť
stavanie kostola na svoje vlastné útraty pri ministe-
riume náboženstva a osvety. Čomu sedmoríia predošli
d. páni farári všemožne vyhnúť sa usilovali, on to
podujal a zdarne previedol. Nech mu to Pán Boh
milostivý stonásobne vynahradí.

A čo povedať o sriadení samého chrámu bo-
žieho? Tento chvála Bohu, nákladom kostolnej kassy
a dobrovoľných milodarov tak je vystrojený, že, jakosi
ho sám ľud vo farnosti chváli — až po samé Topol-
čany niet mu páry. Nový oltár v gothickom slohu
vyhotovil Gašpar Hrosz, rezbár pravnanýsky z dubo-
vého dreva, sochy ale sú zadovážené zo St. Ulrich
Gröden Tyrolska, od pochválne známeho Augusta
Runggaldiera, ktorý dielo svoje ozaj umelecké nad
všetko občasovanie veľkolepo previedol. — Zvon na
8 centov zadovážený je u Karola Švábe, z Bialy pri
Bielici z Gallicie od Krakova. Zvon je utešený a na
toľko zvučný, že ho po celom okolí výborne počúť.
Týchto pp. majstrov každému čo najvrelej odporúčam.

Kostol tento stál šestnásť tisíc. Štrnásťtisíc dostali
farníci od náboženskej základiny, čo svojho patróna,
a dve tisícky dala cirkevná obec Czach a Chvojnicza
čo vynáhradu za vozové a ručné práce staviteľovi.
Krem toho na vnútorné vystroje nie daroval najjasnejší
pán a kráľ náš Cachovským farníkom 100 zlatých;
d. p. farár Cachovsky daroval 120 zlatých, zadovážiac
zato sochu najsladšieho Srdca Ježišovho, a farníci sami
naskladali dosiaľ 160 zlatých.

A teraz pýtam sa: Čo môže sa viac žiadať od ľudu chudobného, výžinkárskeho, ktorý väčším dielom hnaný žitia nevoľou vyše pol roka za zarobkom zháňa sa, aby sa vyživil mohol cez zimu, a neslýchané veľké porcie zplácať. Veď od každého zlatého platia tu 2 zl. 50 kr. prirážky. Čo sa môže žiadať od takého ľudu, ktorý neborák vyše deväť rokov pod službami božími musel stáť na daždi, a úpeku v lete vyztavený nehodám časovým počas praskúcej zimy, lebo káplnka, v ktorej služby božie za toľkie roky sa vykonávaly — (starý kostol bol úradne zavretý) neumiestnila len samého kňaza, rektora ministranta s kostolníkmi? Kdo by sa nad tým divil, keď by ten ľud bol utratil trepezlivosť? Či je to nie ozajstné mučedelnícke hrdinstvo voči toľkým nesnádom predsa súčasťou sa na službách božích? Hej liberalismus prekliaty, veľa máš na rováši, čo ty viac nikdy nezreješ. Židkov je liberalismus napomáhať z náboženskej základiny, a úbohy ľud nechal mrznúť na ulici za deväť rokov!!!

Či je div, keď tento úbohý ľud vidiac svoj nový ozdobený kostol, vylieval slzy radosti a vďačnosti naproti Bohu a tým dobrodincom, ktorí už v tmavom zhnili hrobe, čo naskladali náboženskú základinu, a ktorí svojim raz od úst odtrhnutým grošom dopomohli mu k tomuto radostnému okamihu?

Vystavením kostola tohoto a jeho odovzdaním verejnej potrebe Sláva Srdca Ježišového je rozmnožená, pokoj ubytoval sa v srdciach úbohého ľudu, prvý raz zrodil sa Kristus Pán na novom posvätnom mieste, a preto s Anjeli božími celým právom zvolal už môže: „Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľudom dobrej, spanilej vôle.“

Prítomný.

Z ORAVY.

„Hej Oravci, ide volba,
Bude-že to veľká vojna
Medzi Kristom, medzi čertom,
Medzi tmou a medzi svetlom!“

Ako je známo čitateľom Kresťana, v Orave sa utvorila ľudová strana, ktorá presilnou sa dokázala na ľudovom shromaždení v Trstenej. Máme už aj kandidátov v osobách pána Zoltána Zmeškal a Rudolfa Krupec zemepánov, mužov to takých, ktorých každý statočný Oravec pre svoje dobré podporovať musí a žiadnym nátlakom, strachom, lebo čímkoľvek nesmie od nich odstúpiť, a tak dať zabíť svedomie svoje.

Kobilky sa medzi vás už vrhly, kortesačka liberálnych tatárov tuho sa už započína. Tak námestovský paša už začína stobohovať a svoje litánie chrákať, čo je u neho všetok zákon, právo a uradovanie. Počína shadzovať ľudových úradských a na kňazov, u ktorých pred tým tak dobre sa cítil, oheň pekla sype, ako len môže, znevažuje. Nepredpokladám ale o vás občanoch a voličoch okresu námestovského, žeby ste to s radosťou počúvali a pri ňom sotrvali. V takom páde nechajte ho všetci tam, potom nech robí, čo chce; a keď sa aj najdu medzi vami poblúdlí ovce, opovrhnite ich, i tak ich nebude snáď mnoho. Alebo či sa vám vidí, taká reč v stave je vás prekrstíť a dobre sa vám pri nej jed popíja? Ja vám len to hovoriť, prebudte sa mnohí zo sna, deň je, aby ste pracovali, použite čas, lebo sa ináč uneskoríte, a potom by ste kňazom i nohy bozkávali. Nevidíte už teraz tresty božie, a čo bude na ďalej, to len Pán Boh vie. Nikdy sa väčšími kňazi za vás nezaujímalí a na toľko prenasledovaní neboli, ako teraz: a keď ich necháte,

a pôjdete k čertom, potom dajte kňazom pokoj a neponosujte sa na nich, lebo sa im nesťažujte. — Jestli ste a chcete zostať ľudovými, chráňte sa zvláštne od teraz krčiem, lebo tie budú vašim nešťastím. Striezlíviť budte, a tak nič zlého neurobíte. Keďby vás slúžny, lebo akýkoľvek tatár, do krčmy dal volať, tam jednoducho neidte, lebo tam nemá s vami nič do činenia. Keď by vás do inšieho domu volal, tam neidte samotne, ale si pojmite so sebou dvoch svojich ľudí, — v čom sa neomylné podporujte, — žeby sa tak veľmi nerozhadzoval, a keď ho už vypočujete, vy len svoje držte, napájaj sa nedajte a na nič sa mu nepodpíšte. A keď by vašich ľudí vyhnal, nech ide aj ten preč, ktorého volal, lebo by mohol snáď aj zle pochodiť. Nedajte žiadnej príčiny, aby vás mohol pre niečo pokutovať, a tak málo práce budete mať s ním. Všetko, čo zvieta, dajte na známosť svojmu pánu farárovi lebo kaplánovi, ich rady sa držte. Spokojní budte a jedon druhého posilňujte a oduševňujte a do konca pri ľudovej zástave vytrvajte.

Kto vám v bobrovskom volebnom okrese nespomeneme meno „Zoltán Zmeškal“, lebo v kubinskom „Rudolf Krupec“, ale iné meno vám spomína, a hore-spomenutých tupí, od jedného lebo druhého vás chce odvieť, vedzte, že je to tatár, a tomu nekričte „Nech žije“, lebo „Eljen!“ ale budte radšie ticho. Ženy nech sú anjeli strážcovia mužov svojich. Poslúchajte ich mužovia, a tie vás iste uchránia nebezpečenstva.

Okrem mnohých iných ešte sa bude paprčiť aj námestovský opleckár, ktorého dobre poznáte, a na ktorého vás tiež upozorňujem. Snáď jeho sa týkal dopis v jednom časopise, ktorý ste iste mnohí čítali, v ktorom, čo je hlavné, stojí: „... voňahdy prišiel do obecnej kancelárie Bobrovej a povie: Pán rychtár! Ten obraz Krista Pána vyhodí oblokom von do poľa! To tu netreba!“ ... To započal vystrájať žid vo Veľkom-Maróši, a po ňom druhý je krstnou vodou a krvou Kristovou obmytý a teraz už seba nepovedomý mizerák. To vám snáď dosť k tomu, aby ste vedeli, ako toho od Boha odtrhnutého a pýchou nadutého moriaka máte seba vážiť a s ním zachádzať. Jednoducho dvere mu ukážte, lebo by vám ešte obrázky svätých so sten porúcal, alebo by sa na neznaoha dom zvalil. Ten nezaslúži, kým sa nepolepší, aby kto k nemu bez potreby aj slovo ztratil. — Takí sú teda tí, čo s vami, ako s kapustnými hlavami, chcú nakladať, vás mámiť a na kňazov špintaf. — I s tými len budete držať?!

Ja vám len to na srdce kladem, budte verní, budte chlapi, nedajte sa zviest, ale všetci, ako stena stojte pri svojom ľudovom kandidátovi. Použite tú jedinu svoju moc, to najväčšie právo, ktoré máte pri volbách, a vtedy iste zvíťazíme, nech tatári, čo chcú robia; jak ale nebudete jedni, vtedy vidzte následky. My musíme byť jedni, lebo celou silou zgerba tatárov oproti našemu Zoltánovi Zmeškalovi sa napína, všetko možné proti nám použijú, aby nás tak, ako v Nitre lebo v Stupave, prevládali. To isté sa bude robiť aj proti Rudolfovi Krupec. Ja ale myslím, že úradníci a židáci proti kresťanom ľudákom neprevládzu, ukážme im to! Bože buď s nami a daj víťazstva Oravcom so Zmeškal Zoltánom a Rudolfom Krupecom! Kričme všetci sme: Nech žije ľudová strana! a

„Kto proti tej stránke, pravdám
S liberálci pije,
Nech ho božie hnevy trescú,
Nech ho hrom zabije!“

Jurovský.

ČACHTICE, 11. sept. 1896.

Veľavážený pán Redaktor!

Vyššie nás je už len Nové-Mesto, a potom nasleduje trenčianska stolica.

Ale veru toho roku nám ani nenie lepšie, ako by nám bolo, keby sme nielen v Trenčiansku, ba snáď i v Oravsku bývali.

Zbožia nám veľa pohnilo, ovocia sa nám neurodilo; hrozien tiež nenie veľa.

A jaké je hmotné polozenie naše, tak slabo si stojíme aj v politickom smere.

U nás pán notár všemožne je na tom, aby ľudovej strane sa nepodarilo získať si duše veriacich.

Pri tej predposlednej voľbe veľmi čudno sa choval. On má totižto brata kňaza, ale tak kortešoval proti novomestskému pánu prepoštovi, že mu to duchovní právne za zle mali. Ináč by on bol obratný, mocný a fajný chlapák. No však to on ešte všetko môže napraviť pri najbližšej voľbe, jestli zostane medzi hranicami spravodlivého kortešovania. Čoho sa aj úľame, a o čom ct. čitateľov Kresťana na každý pád uvedomíme.

Ja som nedávno prišiel k „V. Kr. Kalendáru ľudovej strany“ v Novom-Meste, a som veru rád, že som si ho zaopatril; ten kalendár keď som prečítal, veľmi sa mi vyjasnilo vzťahom na mnohé veci. Zvlášte to sa mi páčilo, jak dobre je tam obmaľovaný dobrý katolíik; teraz už viem, že na našom okolí málo ktorý môže právne tvrdiť o sebe, že je on dobrý katolíik, z tých, ktorí tvrdý klobúk nosia.

Náš pán farár je dobrý, jako kus chleba, pán kaplán tiež celkom zodpovedá našim požiadavkám.

Keby sme sa len lepšie mali, všetko by bolo dobre; lenže chudobnieme, čo už i tá okolnosť dokazuje, že aj židov je o veľa mien u nás, nežli pred rokami. Bojím sa ale, že pri voľbách zas bude podplácanie veľký zástoj hrať.

Nedávno zavítal do môjho domu ten opravdivý Kresťan, ja som ho ale na smetisko von vyhodil, a chytro som si s mydlom ruky umyl, aby sa ma prašina dajako nechytla. A keď môj súdus krivého to nosa mi ho veľmi vychvaľoval; som mu povedal, aby také noviny svojmu rabínovi odporučal. Nech žije starý „Kresťan“ a „ľudová strana.“ *Jeden občan.*

HOSPODÁRSTVO.

Zachádzanie s hnojom vo dvore.

Bez hnoja nenie úrody, bez úrody nenie dôchodku, bez dôchodku nenie spokojnosti, nenie života.

Veľmi opatrne musíme s hnojom zachádzať už i z tej príčiny, ponač riadne málo a chudú lichvu máme, teda málo a slabý hnoj dostávame.

Jestli aj tú trochu necháme bez opatery, tak že planá zostane, už je odcingano našemu gazdovstvu.

Zpod lichvy obyčajne na hnojovisko vynášame hnoj; ano celé vrchy tvoríme z neho, na ktoré keď sa vyškríabe kohút, pohliadnúť môže na celé okolie.

Pravdaže by lepšie bolo, keby sme k vóli kohútom nestavali také vrchy; nuž ale kto môže zato, že sme si to už tak veľmi do obyčaje vzali.

A v takých ohromitých kopcoch zostane hnoj neraz i vyše roka.

Čo ztratil on ale zo svojej dobroty cez ten čas dlhý, na to ani nespomneme.

A veď je to vážna vec.

Lebo keď dnes vyvezieme na hromadu 10 metrických centov hnoja, o 3—4 týždne už iste len 8 centov bude z neho.

Teda za tak krátky čas dva m. centy sa ztratily.

No a keď hnoj bez všetkej opatery je na dvore, koľko on môže ztratit z váhy?!

A čo je príčinou tejto ztrate na váhe?

To, že v kysnutí hnoja tie najvzácnejšie a najužitočnejšie čiastky sa premenia v povetrie, a preč utečú, jakby ich s korbáčom pratal.

Gazda má mať tedy starosť, aby tejto ztrate cestu zamedzil.

K tomu cieľu slúži gips, zvlášte ale superfosfátsky gips, ktorý sa k hnoju už v maštali primiešať musí; k tomu cieľu slúži aj hnojovka.

Chceme-li mať dobrý hnoj, vyberme mu také miesto, kde je chládok, a ktoré je proti vetru chránené. Tieto dve okolnosti sú veľmi vážne, tak že si ich každý opatrný gazda všimnúť musí.

Nie menšej povahy je i tá okolnosť, aby sme zachovali hnojovku.

Nielen jamka je jej potrebná, lež i o to sa treba postarať, aby ju zem nemohla vpiť.

Najlepšie je dno tej jamy kameňom vyložiť, a škáry medzi kameňmi cementom vyliať.

Proti vtekaniu dáždice sa musí múrom chrániť hnoj.

Keď ale už máme tak dobre pripravené miesto pre hnoj, i o to musíme mať starosť, aby on dobrú opateru mal.

1. Hnoj treba rozprestieť v jednakej hrúbosti; vyše metra nech on nenie hrubý. — Rozličné hnoje treba dobre smiešať (koňský, ovčí, kravský atď.), aby hnoj po celej jame rovnaký bol.

2. O to máme mať starosť, aby sa čím menej povetria dostalo do hnoja. Teda treba hnoj pognáviť, aby sa škáry ztratily.

Dobre je, keď necháme lichvu po ňom pochodiť.

Svine nemajú na hnoji čo hľadať.

3. Hnoj nesmie byť suchý, lenže ani vo vode nesmie stáť. Castejšie ho treba s hnojovkou poliať.

4. Aj od paprskov slnka chráňme hnoj. Keď je veľmi horúco, hnoj veľmi smrdí; to jest tráti tie najužitočnejšie látky, ktoré preč frčia a sa nám o nos brnkajú.

Keď aj nie pod strechou — ale to by bolo najlepšie, aspoň v chládku stromov nech sa nachádza náš hnoj.

Hnoj je poklad, ktorý si veľmi máme vážiť; bez hnoja naše role horniacke nič by nestály, a preto nezávidme mu opateru dôležitú.

Zachovávajme tieto rady, vtedy budeme mať mäsný hnoj, kto ale mäsný hnoj má, má i mäsné role a mäsný stôl. *Cachtičan.*

Knížná polica.

Príprava ku sv. spovedi a prijímaniu poučné dielo pozostáva z 5 hárkov, a nemôžeme ho dost vrele odporúčať pre školské deti a takých dospelých, ktorí celkom isto a určite sa chcú spovedať; cena vazaného výtisku je len 15 kr., a je k dostaniu pod týmto nápisom: T. *Lujza Csery*, Budapešť, VI. Podmaniczky u. 15.

Žartovné novinky „**Herkó Páter**“ vychádzajú každý týždeň tu na 16, tu na 8 stranách.

Slováci v celej krajine nemajú druhých takýchto noviniek, ktoré by v duchu katolíckom zastavaly ľud a česaly, prenasledovaly lakomstvo úžerníkov a násilie židov. Cena na celý rok 2 zl., predplatiť sa môže pod nápisom: Redakcia „**Herkó Pátra**“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„**Kráľovna sv. Ružena**,“ mesačník; je k dostaniu za 80 kr. v Trstenej u dp. dekana *Štefana Pironcsák*.

„**Katolícke Noviny**“ vydáva dp. *Martin Kollár*, farár v Nádaši; stoja na celý rok 2 zl.; vychádzajú mesačne dvakrát.

„**Pútnik**“ mesačník stojí na celý rok len 50 kr.; vydáva ho Spolok sv. *Vojtecha* v Trnave.

„**Naša Nádej**,“ mesačník o sviatosti oltárnej; na celý rok je k dostaniu za 80 kr. vo Vacove u dp. *Michala Varga*.

„**Dom Tobijašov.**“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. *Bélabánya* u dyp. farára *Richarda Osvalda*.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Mnohým: Kalendáre s doberkou len v tom páde môžeme poslať, jestli si ich kto objedná aspoň desať kusov; ináč by doberka veľmi drahá bola, a tak je o veľa lepšie vopred poslať peniaze, jestli sa od desiatich menej výtiskov požaduje.

Vážný odkaz. Keby sa ešte dakde opovážil poštar balíky, kalendáre naše obsahujúce objednatelom nechceť vydať, ten istý objednatel hneď nech si pýta knihu ponosov, ktorú vydať je povinný poštar, a nech vpiše do nej svoju žalobu; aťo nech si zavolá dvoch svedkov, a v prítomnosti týchto nech žiada znovu ten balík; keby poštar sa opovážlivo ešte i vtedy protivil; treba napísať celú udalosť (skrže duchovného v maďarskej reči) a tými dvoma svedkama nechať to podpísať a na direkciiu poštovú to zaslať. Však uvidíme, či bude v tej veci poriadok; takému pánovi nepomôže potom ani náhodné tajné nariadenie, čo útok proti spisom ľudovým namierené.

Senica. K. L. Za váš dopis by sa vám tlačová pravota vrátila za krky, a preto sme ho na bok odložili.

V Sottinej Ján Španka. Vaša vec nesmie zaspáť; pašovstvu nesmieme nechať otvorenú cestu; aj v uhorských novinách sa ona pojednávala. Len trepezlivosť; a dľa nášho listu sa riadte. Druhý ráz si lepšie rozvážia taký smelý a opovážlivý krok: *Ludevít Szále* a *Ondro Tóth*. Duchovní vás nezastávajú aspoň radou dobrou v takých záležitostiach? Však sú oni vaší otcovia; ota povinnosťou ale je dieťa (bárs i duchovné) zastat?

Skerlik A. Bártfa: Jako mienite, s doberkou, abo obyčajne? Vaše podmienky prijímame.

J. O. Piešťany. Vaše noviny riadne chodia, a ustavične ich reklamujete. Dajte pozor na tamajší poštový poriadok. Keď ešte dačo zbadáte, oznámte u direkciiu prešporskej. My nemôžeme každé číslo dvakrát poslať.

Maria P. v Nižnej. Keď ste vy maďari, prečo ste čítali doposiaľ naše noviny? Dobré ste učinila, že ste nazpäť ich poslala, preto ale 2 zlatovky nám dáte, vtedy svätý pokoj bude medzi nami.

Ján Cmár Audenried — Amerika. Číslo ukázkové sme poslali. Noviny na celý rok stoja 4 zl.

Nitra. Uverejníme.

Alsó-Dombo. Ign. Horváth. Za 30 kr. sme vám poslali kalendár, 3 zl. ale sme odovzdali expedíciu na Krestana.

Késmárk. Prinesieme »Anabaptistov.«

Stambulov. Odpusťte, že váš verš v 37 čísle vystal, už bol vysádzaný, v tej poslednej chvíli ale ho vytislo pozvanie na ľudové shromaždenie v Urmíne; zásoby už nielo. Srdečný pozdrav, len nezabývajte na nás.

Jalna, Ferdinand Gregorovics. Váš predplatok vypršal 31 marca tohoto roku.

Štiavnica. O. Supták. Vy ste bol tú sumu expedíciu poslal, a tak tá vám odoslala tie dva výtisky; zajdite na poštu sa zpytáť, kam sa podely? Že odoslané boly, o tom sme sa očíte presvedčili.

Čaca. St. B. Pravda následok vyvrátil vaše domnievanie. Hja po sebe to viem, že v takej záležitosti na vidieku ťažko padne človeku vytrvanlivo trpezlivým byť. Len i ďalej tak horlivo a oduševnené!

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-
vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poš-
tára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný
učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by
niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej
knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho
udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná
reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú
na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.90—7.30 zl. Raž 6.15—6.25 zl. Jačmeň na krm 4.10—4.40 zl. do pálenie 5.10—5.80 zl. na várku 6.40—7.70 Oves: 5.35—5.85 Kukurica: 3.80—3.90. Proso: 5.25—5.50. Ve Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50 Ko-
nopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.00—7.25 tmavá 7.50—8.00 okruhlá: 7.25—7.50., tarkavá 6.00—6.50 Šošovica 14.50—15.50. Hrach 8.50—09.50. Čistý 12.00—12.50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 0.00—1.80. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne senc. 1.80—2.50. Slama. Na po-
stielanie: 1.20—1.40. Žup 1.30—1.90.

6. Siatie: Červená ďatelina 28—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní
ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: as: 316
hospodárskych volov; 225 dojných kráv. Následovné boly ceny.
Výborná pára volov dojárma do 290—320 zl. Dojné kravy: za jeden
kus 70—125 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1157 kusov oviec.
Ceny: 12—16.00 zl. za páru, a 15—18 kr. za živý kilo. Sviňský trh:
za kilogram 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl.
Vosk 164—165. Vajcá 52—65. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 80—110
mc. Slanina 46.00—50., udená 51—00.00 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 125—156.

10. Kraviny vrázkované 170—180.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365
ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155
prsné listy 160—165.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Hl. spolupracovnik dočasne zastupuje: Čachtičan.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k
dostaniu — **Jedine** —

u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica čís. 28.

Cena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr.
ďalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

Jeden poriadni chlapec za kominárskeho učňa
zaraz miesto obdrží u kominárskeho majstra

ANTONA BEZNICSEK

v Namesto (Orava.)

Do svojej kolárskej dielne príjmem hned
dvoch zručných pomocníkov.

Spolu odporúčam sa ctenému obecnstvu k vy-
hotoveniu kočov a vozíkov. Na požiadanie do-
dám tieto vyhotovené i od kováča a sedlára
soláno a lacno.

JÁN OLEJČEK,

kolár v Turč. Sv. Martine.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATELSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hned platiť.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knižočky pre údy občianskych spolkov a knižočky spláčováce.

☞ Kus týchto 12 stranových knižoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokolvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných panov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.